

TataurangaKiTeKura

AOTEAROA

Ko ngā raraunga ka hua ake i te TataurangaKiTeKura, hei whakaputa māramatanga, hei tūhura hoki i ngā kōrero mō te hunga taiohi. Ka whakahaerehia te TataurangaKiTeKura ki Aotearoa, otirā ki ētahi whenua o te ao. E wātea ana ngā raraunga hei whakamahi mā te hunga ākongā i roto i ā rātou kaupapa mātauranga. Ka nui te mihi, mōu i whai wāhi mai.

Ngā kōrero mōu ake

1. He tama, he kōtiro rānei koe?

- tama
 kōtiro

2. E hia ō tau?

aku tau

3. I whānau mai koe i tēhea whenua?

- Aotearoa
 Ahitereiria
 Ingarangi
 Haina
 Īnia
 Awherika ki te Tonga
 Hāmoa
 Kuki Airani

Whenua kē atu. Tuhia te ingoa o te whenua:

4. Nō tēhea mātāwaka koe? Tohua te/ngā whiriwhiringa e hāngai ana ki a koe.

- Pākehā
 Māori
 Hāmoa

- Kuki Airani
- Tonga
- Niue
- Haina
- Iniana

Mātāwaka kē atu, pērā i te Tatimana, te Hapanihi, te Tokelau. Tuhia:

5. E hia ō reo whakawhitiwhiti kōrero mō ngā āhuatanga o ia rā?

te/ngā reo

6. Ko tō ringa mauī tō ringa kaha, ko tō ringa matau rānei? He ōrite rānei te kaha o ngā ringa e rua?

- Ringa matau
- Ringa mauī
- He ōrite ngā ringa e rua

7. Inea tō tāroaroa ki te henemita (cm) e pātata ana (kaua e kuhu i ō hū). Tuhia ki konei.

cm

8. Inea te roa o te kapu o tō waewae matau ki te henemita e pātata ana (kaua e kuhu i tō hū). Tuhia ki konei.

cm

9. Inā whātoro atu ō ringaringa ki ngā taha, e hia henemita te roa mai i tētahi pito ki tētahi (arā te roa o tō mārō)? Tuhia ki konei.

cm

10. E hia henemita te paenga o te kāwītītanga o tō ringaringa mauī? Tuhia te henemita (cm) e pātata ana.

 cm

11. E hia henemita te paenga o tō kakī? Tuhia te henemita e pātata ana.

 cm

Ngā kōrero mō tō kura

12. Mātua haere ai koe ki te kura mā runga aha i te nuinga o ngā rā?

- hīkoi (mā raro)
- motukā
- pahi
- tereina
- pahikara
- waka (poti)
- mā hea ake rānei

13. Pēhea nei te roa kia tae atu koe ki te kura, mai i tō kāinga i te nuinga o ngā rā? Tuhia te meneti e pātata ana.

 meneti

14. Pēhea nei te taumaha o tō pēke kura i tēnei rā (me ngā pukapuka, ngā taputapu katoa i mauria e koe i roto). Inea ki te 100g e pātata ana.

kg me te g

15. I mauria e koe tāu ake pūrere ako ki te kura i tēnei rā? (Arā, he pūrere pērā i te īwaea, te īpapa me te rorohiko, ka whakamahia e koe i roto i ō akoranga.)

- āe
- kāo

15 a. E hia te taumaha o ngā pūrere ako nāu anō i mau mai ki te kura i tēnei rā? Tuhia ngā manokaramu (kg) me ngā rau karamu (100g) e pātata ana. (Inea te taumaha o ngā pūrere ako)

kg me te g

16. Nō hea tō kai o te rānui i tēnei rā?

- nō te kāinga
- nō tētahi toa i taku haerenga ki te kura
- nō te toa kai o te kura
- nō tētahi hoa kura
- nā te kura tonu i homai
- kāore aku kai

16 a. Ina pau i a koe tō kai o te rānui, e hia ngā maramara para ka toe mai?

16 e. E hia o ēnei maramara para ka tukuna e koe ki te ipu para?

16 h. E hia o ēnei maramara para ka tukuna e koe ki te pū wairākau?

16 i. E hia o ēnei maramara para ka tukuna e koe ki te ipu hangarua?

16 k. E hia ngā momo kai rerekē i kainga e koe i te rānui, i whakatipuria i tō kāinga?

He Kēmu

17. Hei whakamātau i tō pūmahara. Pēhea nei tō tere ki te hura i ngā pikitia takirua?

Pāwhiria te pūtohu "Tīmata", kātahi ka pāwhiri i ētahi tapawhā rite e rua hei hura i ngā pikitia. Mēnā e ōrite ana ngā pikitia, ka noho hura tonu. Me haere tonu tēnei mahi kia huraina katoatia ngā pikitia takirua.

Pāwhiria, ka tīmata ai

18. Pēhea nei tō tere? Pāwhiria te pūtohu kākāriki. Kia huri whero te pūtohu, kia tere tonu tō pāwhiri anō i te pūtohu.

Pāwhiria, ka tīmata ai

19. Pēhea nei te roa ka taea e koe te tū ki tō waewae **mauī**, me te kati anō i ō karu. Tuhia ngā hēkona. (Tonoa mā tō pouako, mā tō hoa rānei e ine te wā.)

hākona

Ngā korero mō āu mahi

20. He aha te hākinakina e **tino** pārekareka ana ki a koe te whai wāhi atu?

21. I te wiki kua pahure, i waho atu i ngā haora kura, pēhea nei te roa o te wā e tākaro hākinakina ana koe, e whakangungu ana rānei mō te hākinakina? (Arā, i mua i te tīmatanga o te kura, i muri rānei i te mutunga.)

hāora meneti

22. I te tau kua pahure, i waho atu i ngā haora kura, e hia ngā momo hākinakina rerekē tākarohia ai e koe? (Arā, i mua i te tīmatanga o te kura, i muri rānei i te mutunga.)

23. Kei a koe ēnei mea? (E pai ana kia nui ake i te kotahi ngā mea hei tohu māu.)

- he waea pūkoro
- he pouaka whakaata i tō rūma moe
- he pūrere whakatangi MP3, pērā i te iPod
- te hononga ipurangi i tō kāinga
- te hononga ipurangi i tō waea pūkoro
- te hononga ki ngā pāhotanga utu mō te pouaka whakaata, pērā i te Netflix, te Lightbox, te Neon, te Quickflix, te Amazon Prime, te HBO Now, te Apple TV, te Google Play, te Showtime me te Hulu
- tētahi pūrere kēmu rorohiko, pērā i te PlayStation, te Xbox, te Nintendo rānei
- he pūkete Bebo (i te ipurangi)
- he pūkete Pukamata (i te ipurangi)
- he pūkete Google+ (i te ipurangi)
- he pūkete Instagram (i te ipurangi)

- he pūkete Kik Messenger (i te ipurangi)
- he pūkete Messageme (i te ipurangi)
- he pūkete MySpace (i te ipurangi)
- he pūkete Pinterest (i te ipurangi)
- he pūkete Skype (i te ipurangi)
- he pūkete Snapchat (i te ipurangi)
- he pūkete Tumblr (i te ipurangi)
- he pūkete Tīhau (i te ipurangi)
- he pūkete Vine (i te ipurangi)
- he pūkete WhatsApp (i te ipurangi)
- karekau tētahi o ēnei

23 a. Pēhea nei te roa ki a koe tō waea pūkoro o ināianei? (tō waea pūkoro tino hōu mēnā he maha ō waea pūkoro.) Kei te takiwā o te:

marama

23 e. He aha tō momo waea pūkoro? (Mēnā he nui ake i te kotahi ō waea pūkoro, kōwhiria te mea hou rawa atu.)

23 h. Mātua whakamahia ai tō waea pūkoro mō te aha?

- Te tuku karere (pātuhi, SMS, momo kē atu rānei)
- xxx
- Te whai wāhi atu ki te pāhopori
- Te tūhura i te ipurangi
- Te kēmu
- Te īmera
- Te mātakitaki kiriata
- Te whakarongo ki te puoro
- Te whakarongo ki ngā kōrero rokiroki (podcast)

23 i. Mēnā kotahi noa iho te pūmanawa tautono e taea ana ki tō īwaea, he aha te mea ka hiahiatia e koe?

23 k. Pēhea nei te nui o te utu mō te whakahaere i tō īwaea i te marama kua pahure nei?

\$

24. I te rā kura tūtahi o mua tata nei, e hia te wā ka pau i a koe ki te mātakitaki i ēnei pūrere whai mata i muri i te wā kura? (Arā, i waenganui i te wā mutu ai te kura me te wā hoki ai koe ki te moe.) Tohua te 15 meneti e pātata ana.

a. Tētahi rorohiko, ī-papa rānei

hāora meneti

e. Tētahi pouaka whakaata

hāora meneti

h. Tētahi pūrere tākaro (pērā i te Playstation, Xbox, Nintendo rānei)

hāora meneti

i. Te waea

hāora meneti

k. Te mātakitaki kiriata i te whare pikitia

hāora meneti

25. I ngā rā kura, he mea whakatina tō wā whakamahi pūrere whai mata i te kāinga?

- āe
- kāo

25 a. E hia te roa o te wā whakatina?

hāora meneti

26. Ka tiroirohia e tētahi matua, e tō kaitiaki rānei, tō whakamahinga pūrere whai mata i te kāinga?

- kore rawa
- i ētahi wā iti
- i te nuinga o te wā
- i ngā wā katoa

27. I te rā kura tūtahi o mua tata nei, e hia te wā ka pau i a koe ki ēnei mahi, i muri i te wā kura? (Arā, i waenganui i te wā mutu ai te kura me te wā hoki ai koe ki te moe.) Tohua te 15 meneti e pātata ana.

a. Te mahi kura

hāora meneti

e. Te whakangahau – pērā i te tākaro rorohiko, te mātaki pouaka whakaata/kōpae ataata/ataata YouTube

hāora meneti

h. Te whakawhitiwhiti kōrero – pērā i te pātuhi, te kōrero i runga waea, te Pukamata me te Tīhau

hāora meneti

i. Te pānui – pērā i te pānui pukapuka me te pānui whārangi ipurangi

hāora meneti

k. Te tākaro hākinakina, te whakangungu rānei

hāora meneti

m. Te runaruna, pērā i te tā pikitia, te tuhihi, te peita me te mahi ā-rehe

hāora meneti

n. Ngā mahi i waho (me whakauru i konei te wā tākaro hākinakina, whakangungu hoki)

hāora meneti

ng. Te hāereere (me whakauru i konei te wā hoki ki te kāinga i muri i te kura)

hāora meneti

o. Te mahi whiwhi utu

hāora meneti

p. Ngā mahi whakapaipai i te kāinga

hāora meneti

r. Te noho tahi me tō whānau (me whakauru i konei ngā mahi o runga ake nei mēnā he mahi ngātahi me tō whānau)

hāora meneti

t. Te noho tahi me ō hoa (me whakauru i konei ngā mahi o runga ake nei mēnā he mahi ngātahi me ō hoa)

hāora meneti

28. Ka kūrururu anō koe i ngā mahi kura ka mahia e koe i te kāinga?

- karekau
- i ētahi wā iti
- i ētahi wā
- i ētahi wā maha

29 a. I te wiki kua pahure, e hia tō whiwhinga moni? (Whakaurua te 0 mēnā karekau ō moni whiwhi.)

i. He moni pūkoro, he moni tuku, he takoha rānei:

\$

ii. He mahi whai utu:

\$

29 b. I te wiki kua pahure, e hia te moni kua pau i a koe ki te hokohoko, kua tukuna rānei hei koha?

i. Kua pau i te hokohoko:

\$

ii. Kua tukuna hei koha:

\$

30. He aha ō inu inanahi nei? Tuhia te rōrahi hei ritamano (ml) ki raro i ia inu. (He rite te kapu ki te 250ml. Tuhia te 0 mēnā kāore i inuhia e koe.)

wai māori

ml

wai huarākau

ml

waireka

ml

waireka mirumiru

ml

wai ngoi (pērā i te Red Bull me te V)

ml

waireka mirumiru kore huka (pērā i te Coke Zero me te Sprite Zero)

ml

wai hākinakina (pērā i te Powerade me te Gatorade)

ml

miraka

ml

miraka whakaranu

ml

tī

ml

kawhe

ml

mairō, tiakareti wera

ml

inu kē atu

ml

31. Tukuna ai ngā para kai o tō kāinga ki hea? (He pai noa iho kia nui ake i te kotahi o ēnei hei tohu māu.)

- ki te pēke para
- ki te pū wairākau
-

ki tētahi pūrere para kai

- ki te whāngai kararehe

Ki wāhi kē atu. Tuhia:

32. He aha te taima i hoki ai koe ki te moe inapō nei?

: ahiahi

33. He aha te taima i oho ai koe i te ata nei?

: ata

He patapatai i ō whakaaro

34. Ko wai te tangata rongonui o Aotearoa e tino pai ana ki a koe? (Mēnā karekau he tangata, tuhia "karekau".)

35. Me hoki ki te tiro tiro i ō whakautu, kātahi ka waitohu i konei.

- E kī ana ahau, he pono aku whakautu ki ngā pātai, ki tāku e mōhio nei.

Tukuna